Studia Biblica Slovaca

Ročník 14 2022 Číslo 2

Offprint

Liber Annuus LXX (2020)

Ročenka Liber Annuus LXX za rok 2020, publikovaná františkánskou Fakultou biblických vied a archeológie v Jeruzaleme (Studium Biblicum Franciscanum), obsahuje 21 vedeckých príspevkov (9-622), ich abstrakty (625-633) a súbor štyroch recenzií (636-655). Na ďalších stranách je uvedený zoznam licenčných a doktorandských téz študentov SBF, informácia o nových zväzkoch zo série SBF a o publikáciách dizertačných téz prezentovaných na SBF. Posledné strany obsahujú stručný prehľad akademického roka 2019/2020 a index LA za obdobie rokov 1981 – 2019 (657-684).

9-32: **Michelangelo Priotto: Giacobbe: un ebreo 'errante' che incontra Dio.** Jakub je zložitá, pôsobivá a zároveň iritujúca postava, podvodník a oklamaný, túžiaci po moci, ale aj pripravený zmieriť sa, hrdina a zároveň antihrdina. Je to ale aj človek, ktorý poznačil dejiny Izraela, pretože sa stretol s Bohom. Práve jemu náleží geograficko-existenciálna cesta, ktorá vedie k prvému, ale zásadnému naplneniu Božieho prísľubu: veľkej rodine v zasľúbenej zemi. Práve tejto geograficko-existenciálnej ceste je v tomto článku spolu s posledne upravovanými textami biblickej narácie venovaná pozornosť. Pokiaľ finálna redakcia zachováva starobylú tradíciu schopného, ale zároveň nejednoznačného a vypočítavého Jakuba, zdôrazňuje tak nové podstatné znaky charakterizované vierou v Božiu prítomnosť a jeho nezištnú pomoc. Jakubov návrat do Kanaánu nadobúda prvky návratu z exilu a stáva sa takto pre poexilovú generáciu prototypom Žida povolaného vrátiť sa do svojej vlasti a opätovne vytvoriť nové spoločenstvo. Napriek zdaniu Jakub nekráča sám. Postupne vstupuje do sféry božskej prítomnosti. Rovnako ako Abrahámovi, aj jemu YHWH adresuje slová: stačí byť „potulným", ale nie ako osamelý „tulák".

33-65: **Blažej Štrba: Why is Joshua among the Prophets like Moses.** Existujú rôzne výklady Dt 34,10-12. Najnovšie vedecké hypotézy sa zaoberajú riešením domnelého napätia medzi 18,15-18 a 34,10-12. Niektoré z nich navrhujú Jeremiáša za proroka ako Mojžiš. Jozueho navrhuje len veľmi málo z nich. V tomto článku autor uvádza argumenty, že Jozue v Knihe Jozue, ktorý hovorí Jahveho slovo, je prorokom ako Mojžiš. Následne je

v článku študovaná rovnaká vážnosť Mojžiša a Jozueho, tak ako je predstavená v Knihe Jozue. To vedie k ďalšej diskusii zaoberajúcej sa otázkou vzťahu „tvárou v tvár“ v niekoľkých textoch Pentateuchu (Ex 33,11; Nm 12,8; Dt 34,10), čo podporuje čítanie, že Jozue je prorok ako Mojžiš. Tento text odkazuje na „vodcu (vodcov) cez vody“.

67-87: **Domenico Lo Sardo: Naʿᵃman from Aram, Ugarit, or Edom? 2 Kings 5:1-5: Textual Criticism and Ancient Near East Literature.** Ktovie, či v čase Sýrčana Námana malomocenstvo alebo to, čo tento pojem znamenal, vyvolávalo rovnaký strach alebo paniku, aké teraz vyvoláva pandémia? Zdá sa však, že Náman sa pohyboval bez obmedzení a problémov. V 2Kr 5,1-5 podľa MT sa Náman nazýva „Aramejský“ a vo verzii LXXB „Sýrsky“. Kým pre týchto textových svedkov Námanovo malomocenstvo nie je vážnou záležitosťou, pre iných svedkov (LXXL, Pesh, Vg) áno. Náman môže byť statočný bojovník, očarujúci muž, ale podľa týchto textových svedkov je i tak malomocný. Prečo? Čoho sa dopustil? Napriek všetkému má malomocenstvo.

Odkiaľ Náman skutočne pochádza? Z Aramu, Sýrie alebo Edomu? Textová kritika, literárna kritika a porovnanie s textami starovekého Blízkeho východu odhaľujú, že Náman v skutočnosti pochádza z Ugaritu, kde je dobre známy. Kto ho skutočne spozná? Čitateľ, ktorý sa bude musieť sám presvedčiť, že iba YHWH, Boh Izraela, bude môcť Námana vyliečiť z malomocenstva.

89-102: **Vincenzo Lopasso: Ritorno e ricostruzione del Tempio (Esd 1–6).** Mnohé podrobnosti o návrate Židov z Babylonu po tom, čo sa moci chopil Kýros II. a o rekonštrukcii chrámu, ktorú následne vykonali, sú zahalené rúškom tajomstva. V tomto článku, vychádzajúc z dostupných zdrojov, taliansky biblista bilancuje tieto udalosti a predstavuje najkonkrétnejší a najpravdepodobnejší náčrt toho, čo sa stalo medzi príchodom Sasabasára a rekonštrukciou chrámu. Po stručnom prehľade prameňov raného perzského obdobia autor skúma najmä tieto aspekty: Kýrova politika, misia Sasabasára, návrat a úloha Zorobábela, opozícia voči rekonštrukčným prácam, dátum ukončenia prác, dôležitosť chrámu pre navrátilcov. Z ponúknutého náčrtu môžeme vydedukovať veľmi úzku súvislosť medzi návratom a výstavbou jeruzalemského chrámu, ako aj usadením sa navrátilcov medzi miestnym obyvateľstvom. Mať chrám znamenalo pre navrátencov legitimizáciu ich právneho a náboženského postavenia, sociálne zakorenenie na území a demonštrovanie ich príslušnosti k starovekému Izraelu.

103-120: **Francesco Filannino: L’avversario del piano di Dio: Satana nel vangelo di Marco.** V Starom zákone, intertestamentálnej literatúre a v spisoch Nového zákona je satan zvyčajne charakterizovaný ako protivník Boha a jeho plánu spásy. Autor v článku pozorným čítaním Markových pasáží, v ktorých sa vyskytuje podstatné meno σατανᾶς (Mk 1,12-13; 3,23-26; 4,15; 8,31-33) ukazuje, ako je toto stanovisko mienené v Markovom evanjeliu. Satan sa stavia proti Ježišovmu poslaniu aj poslaniu jeho učeníkov, ktoré majú spoločné prvky prostredníctvom kázania evanjelia, exorcizmov a cesty cez utrpenie a smrť, v zornom poli nadchádzajúcej slávy. Keďže ich misie sú súčasťou Božieho plánu spásy, satan môže byť považovaný za (porazeného) Božieho protivníka aj v Markovom evanjeliu.

121-136: **Matteo Munari: Who Justified Wisdom? (Matt 11:19b // Luke 7:35).** V Mt 11,19b // Lk 7,35 je záhadný *logion*, v ktorom Ježiš hovorí, že múdrosť bola

ospravedlnená „svojimi skutkami“ (Matúš) alebo „všetkými jej deťmi“ (Lukáš). Väčšina exegétov je presvedčená, že Lukáš zachoval najstaršiu verziu tohto výroku. Rozšíreným názorom je, že Matúš nahradil „deti“ slovom „skutky“, aby vytvoril *inklúziu* s Mt 11,2. V súlade s touto prevažujúcou hypotézou niektorí idú ďalej, keď hovoria, že Matúš upravil svoj zdroj, aby stotožnil Ježiša s Božskou múdrosťou. Všetky tieto tvrdenia, často považované za samozrejmé a používané ako základ pre exegézu, sú otázne. V tomto článku sa autor pokúša ukázať nielen to, že sú mylné, ale aj to, ako v skutočnosti bránili pochopeniu *logionu* v jeho najstaršej podobe, ktorú máme, a tou je Matúšova.

137-165: **Eric John Wyckoff: Narrative Art and Theological Meaning: Johannine Stylistic Features in John 4:1-42.** Tento príspevok skúma sedem aspektov osobitého literárneho štýlu Jánovho evanjelia, s ktorými sa čitatelia často stretávajú: slávnostná reč, nejednoznačný jazyk, nepochopenie, irónia, preklenovacie verše, inklúzie a vysvetľujúce poznámky. Jedna pasáž, v ktorej sú tieto štylistické črty obzvlášť rozšírené, je Jn 4,1-42. Analýza toho, ako sú tieto techniky spoločne použité v rámci rozprávania o „jánovskej Samárii“, ukazuje, že ich účelom nie je len predviesť umenie. Naopak, ich funkcia – ako jednotlivo, tak aj kolektívne – stojí do veľkej miery v službe literárnym a teologickým prioritám štvrtého evanjelia. Ako literárne prostriedky prispievajú k vytváraniu významu a slúžia ako interpretačné ukazovatele pre čitateľa, pričom zároveň osvetľujú určité aspekty kompozičného procesu.

167-180: **Francesco Bianchini: Baptism According to Paul: The Example of 1 Corinthians.** Aký je význam krstu podľa Pavla? Pavlove zmienky o krste sú obmedzené počtom a rozložením. Prvý list Korinťanom obsahuje najvyšší počet zmienok o krste. Preto sa autor rozhodol sústrediť svoje skúmanie na tento list. V príspevku talianskeho profesora exegézy NZ sú rozoberané jednotlivé krstné termíny podľa ich literárneho kontextu a funkcie, ktorú majú v mieste svojho výskytu. Výsledkom je, že krst sa používa ako prvok, ktorý je vždy použiteľný pre Pavlove argumentačné účely, zatiaľ čo jeho vnútorná hodnota nie je nikdy dôkladne preskúmaná. Predsa však máme v Prvom liste Korinťanom desať výskytov slovesa βαπτίζω a zdá sa byť jasné, že krst má význam ako v živote kresťanskej komunity, tak aj pre samotného Pavla. Aj keď nepriamo, apoštol o tom v celom liste uvádza niekoľko zaujímavých teologických poznámok. Článok sa originálnym spôsobom zameriava na krst v Prvom liste Korinťanom a podáva nový výklad slávneho *crux interpretum* 1Kor 15,29.

181-205: **José Miguel Garcia Pérez: La venida de Cristo y todos sus santos (1Tes 3,12-13).** Prvý list Solúnčanom je z Pavlových listov považovaný za najviac eschatologický. Vskutku práve tento list najčastejšie používa termín *parúzia*, keď sa zmieňuje o Ježišovi Kristovi. Jeden z nich je v 1Sol 3,11-13. Je to modlitba adresovaná Bohu Otcovi a Pánu Ježišovi. V týchto veršoch nachádzame dve pozoruhodné zvláštnosti. Najprv sa svätý Pavol stavia za vzor lásky, ktorú má Pán udeliť Solúnčanom. Potom tvrdí, že Ježiša budú pri jeho slávnom príchode sprevádzať „všetci jeho svätí“; t. j. všetci verní kresťania. Takéto vyhlásenie nemá paralelu v Pavlových spisoch ani v iných knihách Nového zákona. V tomto článku sa autor pokúša osvetliť tieto vyjadrenia a objasniť koncept eschatológie svätého Pavla.

207-247: **Elisa Chiorrini: Per una classificazione dei significati di ἀρχή nel NT.** Štruktúra hesla pod ἀρχή predstavuje v niektorých lexikónoch NZ množstvo problémov:

zoznam významov nie je vždy úplný; niektoré definície sú nejednoznačné; hlavné odseky hesla sú rozlíšené na základe rôznych kritérií, niekedy koncepčných a inokedy referenčných. Na prekonanie týchto ťažkostí je navrhnutá klasifikácia významov ἀρχή na základe opätovného preskúmania jeho výskytov v Novom zákone a v Septuaginte. Nutnou podmienkou bolo nájsť čo najranejší význam vyjadrený týmto slovom, ktorým, ako sa zistilo, je dynamický začiatok. Z tohto významu sa postupom času vyvinula bohatá polysémia. Štúdium ἀρχή v biblických textoch naozaj umožňuje izolovať sedem všeobecných koncepcií obsiahnutých v rôznych významoch. Každý význam je odvodený z aplikácie jednej z týchto koncepcií na typ referentu, ktorý sa má opísať, a môže byť ďalej špecifikovaný témou kontextu a syntagmatickým vzťahom k blízkym slovám.

249-290: **Alessandro Cavicchia: Ispirazione e verità, dono e discernimento.** Vzťah medzi inšpiráciou a pravdou je mimoriadne dôležitý pre prístup viery k Písmu, ktorý je vyvážený v napätí, najmä vo vzťahu k vedeckému a historiografickému výskumu. Tento príspevok, ktorý sa skladá zo štyroch častí, sa v úvode vracia k vedeckej ceste historiografie a popisuje jej potenciál a limity. Druhá časť predstavuje niekoľko úvah o vzťahu historiografie a biblických vied, pričom uznáva obmedzenú povahu historiografických akvizícií obidvoch. Preto sa navrhuje obmedziť používanie výrazu „pravda“ vo vzťahu medzi Bibliou a súčasnou historiografiou a uprednostniť, pokiaľ ide o udalosti minulosti, obmedzenejší koncept „dokumentovateľnosti“. V tretej časti krátka analýza niektorých biblických pasáží vo svetle teológie inšpirácie ukazuje cestu rozlišovania o tajomstve Boha, ktoré urobili hagiografi. V poslednom oddiele sa ďalej skúma koncept inšpirácie ako „kritického úsudku“ alebo „rozlíšenia“. Tento prieskum, čiastočný a otvorený pre ďalšie štúdium, má za cieľ predovšetkým podnietiť reflexiu, pričom považuje za relevantnejší ďalší interdisciplinárny alebo transdisciplinárny výskum s kolektívnou účasťou.

291-326: **Sebastiano Crestani: La Aggadat Mašiaḥ: traduzione e commento di un testo escatologico medievale ebraico.** Tento príspevok ponúka po prvýkrát v taliančine preklad *Aggadat Mašiaḥ*, stredovekého eschatologického midrašu, ktorý je súčasťou *Midraš Leqaḥ Ṭov* od rabína Ṭuviyyah ben Eliʿezer (koniec 11. – začiatok 12. storočia), na komentovanie mesiášsky relevantného biblického verša, akým je Nm 24,17. Analýza a komentár textu odhaľuje množstvo tém a má za cieľ poukázať nielen na jeho pôvod a význam v dejinách židovského myslenia, ale aj na jeho opätovný výskyt v iných stredovekých eschatologických dielach, či už židovských, kresťanských alebo moslimských. Osobitná pozornosť je venovaná aj postave Mesiáša ben Jozefa, skutočného protagonistu midrašu, a jeho úlohe ako trpiaceho mesiáša, bojovníka a kňaza.

327-355: **Gregor Geiger: *Genizat Germania*: Ein Blatt einer Talmudhandschrift (Traktat *Sukka*) aus der Bibliothek des Studium Biblicum Franciscanums, Jerusalem.** V článku autor publikuje list sefardského rukopisu Talmudu datovaného približne do 13. storočia, ktorý sa nachádza v knižnici Studium Biblicum Franciscanum v Jeruzaleme. Pôvod listu nie je známy. Obsahuje časť babylonského Talmudu, traktát Sukka 51b-52a. Text je porovnávaný s inými svedkami tejto časti Talmudu, rukopismi aj skorými vydaniami.

357-384: **Jürgen K. Zangenberg – Anna Lena – Carmelo Pappalardo: A 'New' Decorated Basalt Stone Block from the Franciscan Excavations at Magdala (Galilee).** Článok poskytuje prvý popis a výklad výzdoby, vývoja a potenciálnej funkcie opracovaného

čadičového bloku, ktorý našli františkánski archeológovia pred rokom 2000 v Magdale v Galilei („Magdala Stone II“). Touto publikáciou chcú autori prispieť nielen k vedeckej diskusii o starovekej galilejskej materiálnej kultúre, ale zároveň dúfajú, že rozšíria diskusiu o dvoch ďalších, zdanlivo podobných kamenných objektoch „Magdala Stone I“ a „Horvat Kur Stone“.

385-403: **Shua Amorai-Stark – Malka Hershkovitz – Yotam Asscher – Yotam Tepper: A Magical Ring from the Environs of Legio and Kefar-‘Othnay, Israel.** Nepoškodený magický strieborný prsteň so zeleným chalcedónovým magickým drahokamom bol objavený neďaleko dnešnej väznice Megiddo. Prsteň má rúrkovú obruč a nízky kotlík. Na jeho kove sú zo všetkých strán vyryté symboly a znaky a možno aj nejaké písmená. Na okrúhlom, plochom podklade prsteňa sa v štvorci objavuje svastika. Na drahokame je vyryté stojace mužské božstvo držiace vzpriameného hada, obklopené ďalšími postavami a magickým menom. Ide o prsteň známeho typu. Pochádza z neskoršieho 3. až z raného 4. storočia. Presné meno a identita stojaceho božstva nie sú známe.

Štúdia ukázala, že v tomto symbole je zakomponovaných množstvo mocných synkretizovaných božstiev; že had, ktorého drží boh, je had Chnoubis; a že prsteň a jeho drahokam boli vytvorené, aby plnili funkciu silného, ochranného, blahodarného a terapeutického predmetu. Každý aspekt tohto prsteňa bol zamýšľaný tak, aby presadil a posilnil medicínsko-magickú funkciu a cieľ prsteňa. Spolu so skôr nájdeným strieborným magickým prsteňom na mieste Kefar ‘Othnay s vyobrazením Anguipede na jeho drahokame, oba prstene ukazujú, že medzi obyvateľstvom a vojakmi legionárskej základne VI Ferrata a neďalekej dediny Kefar ‘Othnay boli veriaci, ktorí verili v moc mágov, v silu uzdravenia a v celkovú pomoc a ochranu pred zlými silami a chorobami zakomponovanými do magických drahokamov a prsteňov.

405-444: **Walid Atrash – Rivka Elitzur-Leiman – Gabriel Mazor – Débora Sandhaus – Tamar Winter: Nysa-Scythopolis: An Enigmatic Tunnels Complex.** Južne od divadla v Nysa-Skytopolise/Bet-Šeane bol odhalený komplex podzemných tunelov. Počas vykopávok bol odhalený značný počet jednotných tunelov, ktoré dosahovali približne 200 m, hoci ďalšie časti, ktoré neboli odkryté, pretože ich tufové steny a klenby boli zle zachované, naznačovali, že komplex tunelov je podstatne väčší. Tunely sú 2,5 – 3,0 m vysoké a 1,5 – 1,8 m široké bez blokovacích úprav, vnútorných hál alebo zariadení. Ich južná časť bola prerušená pri výstavbe zadnej polkruhovej časti divadla Severan a boli vytvorené nové vstupy do rôznych tunelov, ktoré neboli súčasťou pôvodného komplexu. Dve poschodia, pôvodný skalný výrub a stlačená hlinená podlaha vo vyššej úrovni, boli datované na koniec 2. až začiatok 3. storočia n. l. a na koniec 4. až začiatok 5. storočia n. l. Nálezy keramiky a skla a zlatá lamela umožnili datovanie štádií používania komplexu tunelov, hoci nedatovali pôvodné štádium výstavby komplexu, ktoré sa zdá byť skoršie.

Komplex tunelov svojím charakterom, datovaním a umiestnením nekorešponduje so známym fenoménom tunelových komplexov pre úkryt, charakteristickým pre Judeu a Galileu počas židovskej vzbury. Je teda jedinečný a jeho funkcia je záhadná.

445-468: **Asher Ovadiah – Sonia Mucznik: Ares, Athena, Herakles and Nike in the Decapolis.** Táto štúdia sa zaoberá štyrmi božstvami, ktorých úcta a uctievanie prevládalo v Dekapolise v rímskom období: Áres, Aténa, Herakles a Niké. Diskusia sa opiera

o architektonické, sochárske, epigrafické a numizmatické dôkazy, ako aj o drobné nálezy (drahokamy). Je zvláštne, že vo Philadelphii (dnešný Ammán, Jordánsko) sa zachovali iba architektonické pozostatky jediného chrámu zasväteného Heraklovi; kým pre ostatné božstvá, ako sa zdá, nejestvovali v žiadnom z ďalších miest Dekapolisu nijaké chrámy, dokonca neboli ani vizuálne reprezentované na minciach. Napokon dôkazy naznačujú, že kulty týchto bohov a bohýň existovali vo verejnej (mestskej) aj súkromnej sfére.

469-577: **Michal Piasetzky-David – Moshe Fischer – Itamar Taxel – Ruth E. Jackson-Tal – Oren Tal – Iness Efraimov – Hila May – Irit Ziffer – Paweł Gołyźniak: Roman and Byzantine Burials at Yavneh-Yam: New Insights into the Site's Settlement History.** Tento príspevok hovorí o rímskych a byzantských hrobkách a pohrebných jaskyniach v Yavneh-Yam (prístavná lokalita starovekej Jamnie) vykopaných v 60. a 80. rokoch 20. storočia. Zameriava sa na nálezy získané počas týchto vykopávok, ktoré zlepšujú naše vedomostí o sociálnej a náboženskej histórii lokality v porovnaní s nedávnymi vykopávkami a výskumnými prácami obývanej lokality. Konkrétnejšie, diskutované pohrebné pozostatky odrážajú zmeny v sociálnom zložení lokality medzi raným rímskym a byzantským obdobím. Kým v ranom rímskom období bol Yavneh-Yam pravdepodobne prevažne židovský, v neskorej rímskej a najmä byzantskej dobe sa vyvinul na veľké a prosperujúce prístavné mesto, ktorého zmiešané obyvateľstvo tvorili polyteisti, Židia, Samaritáni a kresťania.

579-585: **Salome Dan-Goor – Yana Tchekhanovets: A Metal Figurine of Fortuna-Isis from the City of David.** Článok predstavuje importovanú rímsku olovenú figurínu Fortuna-Isis, ktorá bola nedávno objavená počas zachraňovacích vykopávok v Dávidovom meste a je datovaná do polovice 4. storočia n. l. Prítomnosť tohto helenisticko-rímskeho egyptského synkretického božstva nebola predtým potvrdená v jeruzalemských archeologických záznamoch.

587-608: **Tamar Winter: L'eternità ritrovata. The City of Be'er Sheva in the Late Byzantine and Early Islamic Periods in the Light of Newly-Published Excavated Glass Finds.** Mesto Beer Ševa prekvitalo počas byzantského obdobia; avšak jeho rozvoj počas raného islamského obdobia je menej zjavný. Tento článok sa zaoberá kultúrnymi procesmi starovekého mesta počas dvoch storočí po arabskom dobytí so zameraním na bohatý sklenený korpus z centra mesta, datovaný do neskorého byzantského a raného islamského obdobia a skúmaním ďalších súvekých sklenených zbierok z Beer Ševy.

Kombinované poznatky z tejto štúdie naznačujú, že v 6. až 8. storočí n. l. boli obyvatelia centra Beer Ševy a obývaných oblastí kultúrne angažovaní a dobre poznali prepracované trendy sklárskeho priemyslu svojej doby. Okrem toho nie je v sklárskych výrobkoch zjavný nijaký prelom po celý čas hlavných historických udalostí tohto obdobia. Avšak výskyt niekoľkých typov sklenených nádob súvisiacich s moslimami môže naznačovať transformáciu časti obyvateľstva alebo zmenu kultúry niektorých obyvateľov, ku ktorej došlo v ranom islamskom období, možno v 8. storočí n. l.

Navyše, hoci niekoľko exemplárov s datovaním do 8. storočia n. l. patrí k typom, ktoré mohli pokračovať aj v období Abbásovcov, žiadny z tu prezentovaných nálezov skla nemožno nesporne priradiť do 9. storočia n. l. alebo neskôr. Nálezy skla z Beer Ševy preto

naznačujú, že aktivita v centre mesta a v obývaných oblastiach poklesla alebo prestala približne na konci 8. alebo začiatku 9. storočia n. l.

609-622: **Varda Sussman: Note on 'Saucer'-, 'Beehive'-, or 'Dome'-shaped Lamps (Second Part of Islamic Period, 9th-15th Centuries CE).** Okrem toho, že olejové lampy mali funkčný účel ako zdroj svetla, boli od svojho vzniku vysoko cenené, majúce kultúrnu a duchovnú moc. To pre náznak, že uzatvorená lampa bola zdobená ako „Dom svetla" od klasického (helenistického) obdobia. Zdobenie bolo inšpirované architektonickými prvkami, ako je stĺp, ktorého výška siahala do neba a ktorého masívnosť podopierala ťažkú stavbu, akou je chrám. Autorka navrhuje premenovať olejovú lampu v tvare podšálky alebo „úľa" z druhej až tretej časti islamského obdobia na lampu v tvare „kupoly", keďže horná časť, ktorá zakrýva nádobu, má tvar kupoly. Okrem toho kupola takejto lampy má rovnaký tvar ako obydlia, ktoré stavali arabské kočovné kmene, aby poskytovali úkryt pred horúčavou, no napriek tomu zostali pod kontrolou neba, t. j. sídla Boha.

Vavrinec Radoslav Mitro OP
Convento dei SS. Domenico e Sisto
Largo Angelicum 1
00184 Roma
Italia

Obsah

Štúdie

Maurizio GIROLAMI
Helenistický výklad hebrejského textu Prís 8,22-31 až po začiatok kresťanského obdobia 127-156

Stefan M. ATTARD
Sebapredstavenie ako „ochranný plot okolo Tóry“. Etická kritika Eleazarovho mučeníctva v 2 Mach 6,18-31 157-179

Kenneth L. WATERS Sr.
Ježiš a Pascha v Mk 14,1-12. Chronologický zmätok? 180-210

Július PAVELČÍK
Kniha Skutkov 12,25 – Kontextový výklad 211-230

Poznámky

Blažej ŠTRBA
Stopy „ducha múdrosti“ v Starom zákone …… 231-250

Abstrakty a recenzie 251-261

Správy a oznamy 262-268

Contents

Treaties

Maurizio Girolami
Hellenistic Interpretation of the Hebrew Text of Prov 8:22-31 up to the Beginning of the Christian Era 127-156

Stefan M. Attard
Self-Portrayal as a 'Fence around Torah': An Ethical Critique of Eleazar's Martyrdom in 2 Maccabees 6:18-31 157-179

Kenneth L. Waters Sr
Jesus and the Passover in Mark 14:1-12: A Chronological Confusion? 180-210

Július Pavelčík
The Book of Acts 12:25 – A Contextual Interpretation 211-230

Notes

Blažej Štrba
Traces of the "Spirit of Wisdom" in the Old Testament 231-250

Abstracts and Reviews 251-261

Communications and References 262-268

ISSN 1338-0141 **e-ISSN 2644-4879** **www.biblica.sk**